Rozhledny Šumavy

Naši Šumavu si dnes bez pořádných rozhleden už ani nedovedeme představit. Vždyť na jejích vrcholcích stojí od nepaměti, alespoň nám pamětníkům se to tak může zdát. Abychom však byli přesní, bylo to v roce 1883, kdy byla postavena první masivní kamenná rozhledna prince Rudolfa na vrcholu Libín nad Prachaticemi, časem známá také pod názvem Bílá perla Šumavy.

Rozhledna na Svatoboru

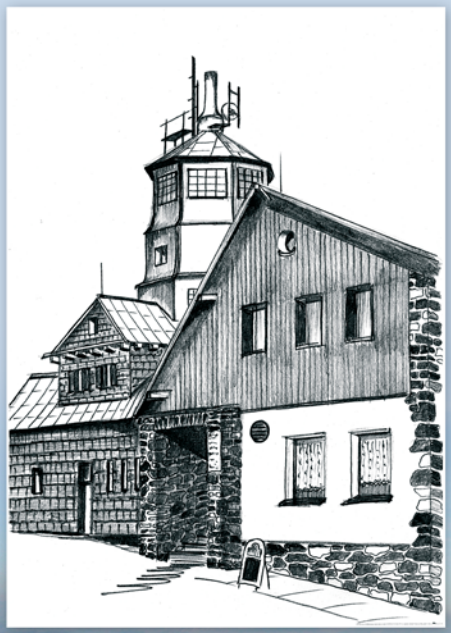

Rozhledna na Pancíři /ilustrace z knihy Rozhlednovým rájem/

Po ní sice následovala delší pauza, ale hodně slávy nastalo, když v roce 1900 byla otevřena pětadvacetimetrová kamenná rozhledna na Svatoboru u Sušice. Vlivem nestabilního podloží se však celá stavba začala povážlivě naklánět a praskat. Když výchylka dosáhla jednoho metru, byla celá stavba zajištěna ocelovými pásy a ve třicátých letech byla z bezpečnostních důvodů uzavřena. Její osud se naplnil v roce 1934, kdy bylo rozhodnuto o demolici, ale než k ní došlo, věž se 4. května sama zřítila. O pár dnů později byly zahájeny práce na její obnově a již 12. srpna, tři měsíce od zahájení výstavby, byla nová dvaatřicetimetrová věž slavnostně otevřena.

V roce 1923 byla postavena známá Mattušova chata na Pancíři u Železné Rudy s vestavěnou rozhlednou a v roce 1936 kaple s dvanáctimetrovou rozhlednou na Mářském vrchu – Lysé skále východně od Vimperka. O dva roky později přibyla pětadvacetimetrová Klostermannova rozhledna na 1065 metrů vysokém Javorníku. Zajímavostí je, že tento vrchol byl po záboru Sudet na téměř sedm let nejvyšší horou protektorátu Čechy a Morava. Tuto velice známou šumavskou věž ale postihl v osmdesátých letech osud mnoha horských rozhleden. Hustý smrkový les totiž přerostl vyhlídkový ochoz, takže v roce 1997 musela být rozhledna uzavřena. Pro obnovení výhledu se pak se uvažovalo o vykácení okolních smrčin, ale nakonec zvítězila myšlenka navýšení věže o 14 metrů. Přístavba spojená s celkovou rekonstrukcí proběhla v roce 2002 a 5. července následujícího roku byla bezmála čtyřicetimetrová věž slavnostně otevřena. Kruhový výhled z výšky 30 metrů patří na Šumavě po Poledníku a Boubínu k těm nejkrásnějším.

Období okupace a následné budování socialismu rozhlednám, a to nejen na Šumavě, vůbec nepřálo. Vytvořením širokého pohraničního pásma se navíc tento prostor ještě více ztenčil. V tomto dlouhém pásu zabírajícím celou Šumavu a Český les však v sedmdesátých a osmdesátých letech vyrostlo 5 vojenských radarových věží: Dyleň u Chebu, Havran u Tachova, Velký

Zvon u Poběžovic, Čerchov u Domažlic a konečně Poledník v centrální části Šumavy. A právě tato velice záhadná věž sama začala po opuštění armádou začátkem devadesátých let přitahovat dobrodružné turisty, kteří se bez map na vlastní pěst vydávali odhalovat skrytá tajemství předchozích desetiletí. Je velice smutné, že tato věž, než se stala rozhlednou, musela být nejprve totálně vyrabována a poničena, aby pak, nákladem mnoha milionů korun, byla opět zprovozněna a v roce 1998 otevřena pro širokou turistickou veřejnost. Desetitisíce návštěvníků za sezonu dokazují, že to bylo rozhodnutí správné. Bezmála čtyřicetimetrová rozhledna poskytuje fantastické výhledy nejenom na naši, ale i na bavorskou část Šumavy.

Pro úplnost byly v předchozím roce vztyčeny ještě dvoupatrové dřevěné vyhlídkové stavby na Jezerní slati a na Vyhlídce u Borové Lady, obě však s velice omezeným jednostranným výhledem.

Blýskat na lepší časy se začalo na počátku nového milénia. Slibnou šňůru započala v roce 2005 výstavba nejvýše položené šumavské rozhledny na 1362 metrů vysokém Boubínu. Tato jednadvacetimetrová věž je po Pradědu dokonce druhou nejvýše položenou rozhlednou u nás. Není bez zajímavosti, že v první desítce nejvýše položených rozhleden se rovná polovina nachází právě na Šumavě. Velice zajímavým a záslužným počinem pak bylo v roce 2005 vestavění vnitřního obvodového schodiště do věže našeho nejvýše položeného hradu na Vítkově hrádku. Naše nejjižnější hradní rozhledna za jasného počasí umožňuje kromě výhledů do vnitrozemí také nejdokonalejší pohledy na rakouské Alpy.

V rychlém sledu se staví nádherně řemeslně zpracované Sedlo u Sušice (2009), Soumarské rašeliniště u Volar (2011), v roce 2012 pak hojně navštěvovaná a dosud prostorově nepřekonaná Stezka korunami stromů na Kramolíně u Lipna a nakonec i malá vyhlídka na Knížecím stolci. Tato rozhledna byla postavena na nejvyšší hoře několik desetiletí uzavřeného vojenského prostoru Boletice a mohla paradoxně vzniknout díky devastujícímu orkánu Kyrill, který v noci z 18. na 19. ledna 2007 zbavil široké území Stolce a sousední Lysé veškeré stromové vegetace. Bohatý výčet novostaveb pak uzavírá v roce 2014 sedmadvacetimetrový Špičák u Železné Rudy. Tady se dá vypozorovat zcela nový trend ve stavbě rozhleden. Masivní a trvanlivá ocelová konstrukce je po vnějším obvodu pokryta svislými dřevěnými trámci. Díky tomu celá stavba působí přírodním dojmem. Dřevo pak v případě opotřebení může být snadno vyměněno, čímž se životnost takto konstruované stavby oproti klasické celodřevěné několikanásobně prodlouží.

Na závěr nesmíme zapomenout na znovuotevřený skokanský můstek na Zadově. Ten byl sice postaven už v roce 1978 a od roku 1993 byl bez větších úprav využíván turisty jako divoká vyhlídková plošina. Teprve v roce 2015 po celkové rekonstrukci se zařadil mezi plnohodnotné rozhledny.

Tím výčet rozhleden na Šumavě zatím končí, ale vsadil bych se, že účet ještě není zdaleka podtržen. Vždyť naše nejrozsáhlejší horské území se 180 tisícimetrovými vrcholy, ale i množstvím jiných atraktivních lokalit se určitě ještě nějaké další stavby dočká. Dokonce můžu dát jeden tip do čtenářské diskuse. Jedná se o lokalitu mohutné 1187 metrů vysoké Huťské hory. Především účastníci bývalého cyklistického závodu Král Šumavy tuto horu velice dobře znají. Po jejím zdolání zde všichni, bez výjimky, lapali po dechu. Je to totiž nejdelší a zároveň i nejprudší stoupání na Šumavě, kde se na vzdálenosti osmi kilometrů od řeky Vydry přes obec Svojše až k osadě Zhůří překoná výškový rozdíl 600 metrů! A právě na tomto vrcholu, kde měla Československá lidová armáda posádku bitevních vrtulníků Mi 24, se nalézá štíhlá ocelová věž. Nevím, komu patří, zda stále ještě naší armádě, či telekomunikacím. Živě si však dovedu představit, kdyby se celá konstrukce vyztužila šikmými podpěrami a doplnila točitým schodištěm a malým ochozem, vznikla by zde s vynaložením minimálních nákladů zcela unikátní rozhledna. Dobrým příkladem může být podobně upravená bývalá vojenská hláska na Kraví hoře v Novohradských horách. Rozsáhlá louka těsně pod vrcholem totiž už nyní poskytuje naprosto dokonalý výhled jižním směrem na pás pohraniční části Šumavy s dominantními vrcholy, jako je Poledník či bavorské Roklany.

■ *Jiří Štekl*

K poznávání rozhleden zve nová kniha Rozhlednovým rájem. Dostanete ji u knihkupců nebo na www.cykloknihy.cz